

ESQUEMES AMB LES CARACTERISTIQUES BASIQUES DELS MOVIMENTS ARTÍSTICS

MON CLÀSSIC: GRÈCIA

Cronologia/context històric/cultura:

- Època arcaica (segle VIII fins 480 aC. → Polis (ciutats estats). Consolidació de règims aristocràtics, tirànics
- Època clàssica (480 – 330 aC.) → Època de Pericles → Democràcia: Participació política de tots els ciutadans (assemblea). Societat esclavista.
- Època hel·lenística (330 – segle I dC.)
- Antropocentrisme
- Importància de la raó, filosofia, ciències, poesia, ...

Antecedents:

- Civilització egípcia
- Civilització minoica (cretense) (2600 – 1450 aC)
- Civilització micènica (1600 – 1150 aC)

Trets de l'art grec:

- Bellesa, ordre, simetria. Proporció.
- Funció → caràcter públic, religiós, commemoratiu
- Representació de la figura humana
- Temes → il·lustren els mites grecs, historia dels deus, dels herois, vida diària, ...
- Material → Pedra (marbre), bronze, argila (ceràmica).

ARQUITECTURA

TEMPLE:

- Origen → Mégaron o casa micènica.
- Sistema arquivat.
- Materials: Fusta, pedra, marbre
- Planta : rectangular
Circular (tholos)

Parts de la planta:

- Pronaos (pòrtic)
- Cel·la o naos (sala central)
- Opistòdom (estància a la part posterior)

Tipus segons la planta:

- In antis (2 columnes davant)
- Pròstil (columnes a la part de davant)
- Amfipròstil (columnes al davant i al darrere)
- Perípter (envoltat de columnes)
- Dípter (doble columna)

Segons el nombre de columnes:

- Tetràstil (4)
- Hexàstil (6)
- Octàstil (8)
- Decàstil (10)

Parts del temple

- Estereobat → Estilobat
- Columna: Fust / Capitell
- Entaulament – Arquitrau
 - fris
 - Cornisa
- Coberta → doble vessant → cos triangular

ESCULTURA

- Materials: Bronze, marbre, matèries precioses, ...
- Tema: Importància de l'home. Representació del cos humà. [Bellesa, proporció, idealització]. Mimesi: Imitació de la realitat.
- Tècnica: Talla. A la cera perduda. Criselefantina
- Tipologia: 1) Relleu. 2) Escultura exempta
- Adaptació al marc arquitectònic
- Policromada
- Evolució

PERÍODE ARCAIC:

- Influència oriental (Egipte)
- Rigidesa, solidesa, frontalitat.
- Somriure arcaic
- Tipologia Kouros / Kore

TRANSICIÓ: Evolució cap el naturalisme de les formes →

Guerrers de Riace

PERÍODE CLÀSSIC:

- Abandó de la rigidesa → Naturalisme (idealitzat): Moviment

facial

- Representació de l'acció i el sentiment
- Simetria

Expressió

Anatomia

MON CLÀSSIC: GRÈCIA

ARQUITECTURA

TEMPLE: (2)

- **Ordres: Dòric**
Jònic
Corinti
- **Harmonia visual: →**
- **Poc interès per l'espai interior.**
- **Policromat**
- **Decoració escultòrica**

Correccions òptiques

- **Es corben l'entaulament i l'estilobat.**
- **Inclinació de les columnes cap endavant**
- **Més amplada al centre de les columnes (èntasi)**
- **Distàncies diferents als intercolumnis**

EDIFICIS CIVILS I PÚBLICS

Teatre

- **Origen: festes religioses en honor del deu Diónysos**
- **Contribueix a l'educació**
- **Part del temple: Escena**

Orquestra

Càvea

○

graderia

Estadis, Hipòdrom, Stoàs, ...

ESCULTURA

- **Ús de l'escorç i el contrapposto**
- **Cànon → Policlet: 7 ½**
- **Escultors → Miró → Moviment**
Policlet → Proporció del cos
Fídias → Naturalisme

2n CLASSICISME

- **Tendència al realisme**
- **Escultors → Praxíteles → Corba praxiteliana**
Lísip → Cànon 8
Escorpas → Angoixa (pathos)

PERÍODE HEL·LENÍSTIC

- **Augment del realisme en: Moviment**
Expressió
Emocions
- **Dramatisme – Angoixa**
- **Desenvolupament del retrat**
- **Composicions per ser vistes des d'angles diferents.**

MON CLÀSSIC: ROMA

Cronologia/context històric/cultura:

- **Origen mitològic de Roma l'any 753 aC.**
- **Al començament poble de pastor → ciutat → ciutat- estat**
- **Es distingeixen tres períodes:**
 - * **Monarquia: Des de el 753 fins 509 a.C. Etruscs.**
 - * **República: fins al 27 a.C.**
 - **Expansió territorial: Cartago Macedònia, Síria. . .**
 - **Expansió militar i bases del poder de Roma es basen en: Senat, Assemblees popular, Magistratures**
 - **Desenvolupament grans propietats, augment nombre d'esclaus,**
 - * **Imperi: Poder absolut de l'emperador → Pax Romana → Classicisme Romà**
 - **Alt imperi → fins segle III. Prosperitat/importància ciutats/Desenvolupament Art i lletres**
 - **Crisi del segle III.**
 - **Baix imperi → fins a la caiguda de Roma. Es tendeix a la monumentalitat. Augment de ciutadans (+impostos)/Retorn al camp/Importància creixent del cristianisme**
- **Caiguda deguda a → Conflictes socials; Crisi econòmica/militar; invasions dels pobles bàrbars.**
- **Romanització → Llengua (llatí); Dret civil romà; Llegat literari; Urbanisme/Xarxa de carreteres.**

Antecedents:

- **Manifestacions artístiques de les tribus itàliques**
- **Civilització etrusca → correspon al període arcaic grec**
- **Civilització grega**

Trets generals de l'art romà:

- **Cultura i art de caire eclèctic. Influències dels pobles conquerits**
- **Caràcter utilitari**
- **Importància dels interiors**
- **Tendència al realisme**
- **Poca importància de l'artista**
- **Urbanisme → Traçar models de ciutats**
- **Època imperial → art com representació i glorificació de l'emperador**

MON CLÀSSIC: ROMA

ARQUITECTURA

- **MATERIALS:** Pedra, maó, fusta, formigó, (barreja de calç i sorra)
- **INCORPORACIÓ DE DOS ORDRES NOUS:**
 - Compost: jònic i corinti
 - Tosca: Semblant al dòric, però amb el fust llis i amb base.

ÚS HABITUAL DE:

- Arc de mig punt (herència dels etruscs)
- Volta d'aresta
- Volta de canó....

ÚS DE LA CÚPULA

SUPERPOSICIÓ D'ORDRES EN UNA MATEIXA FAÇANA

IMPORTÀNCIA DE L'ESPAI INTERIOR I EXTERIOR

IMPORTÀNCIA DE L'URBANISME

- Les ciutats seguiran els models d'organització dels campaments militars
- Dos carrers principals (Cardo / Decumanus)
- Els carrers segueixen el model de quadricula d'Hipòdam

EL TEMPLE

- Deriva del temple grec i etrusc
- Planta rectangular o circular
- Situat sobre un podi
- Accés per davant
- Columnata que envolta el temple perd la funció de suport (pseudoperípter)

EDIFICIS CIVILS:

- Basíliques → espais públics destinats a intercanvis comercials i actes jurídics.
- Termes → Banyes públics
- Amfiteatres → Planta el·líptica. Lluites i espectacles amb animals.
- Teatre
- Circ → Curses de cavalls

MONUMENTS COMMEMORATIUS:

- Arc de triomf
- Columnes

OBRES D'ENGINYERIA

ESCULTURA

- Materials:

- o Bronze; Pedra (marbre, granit, basalt)

- Policromada fins al s. III d.c. → després es poleix el marbre

- Tema: l'ésser humà

- Influència: Grega (els romans encarregaran obres a artistes grecs)

- Etapes:

- Període republicà:

- o Influència grega → Caràcter diví
- o Finalitat funerària
- o Retrat realista / sobri

- Període d'August (s. I d.c.)

- o Classicisme
- o Tendència a la idealització → August de Prima porta, Ara Paris Augustae

- Període de Trajà (98-117 d.c. fins primers anys del s. III)

- o Màxima producció escultòrica
- o Síntesi entre els corrents populars de la república i els corrents hel·lenístics → columna Trajana

- Baix Imperi

- o Costum d'inhumar el cos → Sarcòfags
- o Composicions simètriques (*)
- o Hieratisme (*)
- o Pèrdua de proporcions (*)
- o Simbolisme (*)

(*) Prefiguren l'art bizantí

- Tipologia:

RETRAT:

- Tradició etrusca dels retrats funeraris
- Ius imaginum
- Desenvolupament del Bust
- Realisme
- Duresa dels trets. Expressivitat als rostres. (Tardo república)
- Idealització (August): sobretot en el vestit i gestos

RELLEU:

- Caràcter propagandístic → iconologia contemporània
- Domini de la tècnica → superposició de diferents nivells en el relleu
- Introducció del paisatge
- Connexió entre escenes
- A partir s. III → Tendència al simbolisme; Reutilització de fragments d'obres anteriors
- **MONUMENTS:** Arcs de triomf; Columnes commemoratives

MOSAICS

S'utilitza fonamentalment per a paviments

- Materials:

- Pedra
- Vidres
- Ceràmiques

Temes:

- Escenes de vida quotidiana
- Mitològics
- Històrics,...

Tècnica:

- Opus Sectile → Llosetes sense cap temàtica
- Opus tessellatum → format per tesselles regulars → Diferents mides, però sempre igual en una mateixa superfície.
- Opus vermiculatum → format per tesselles molt petites

PINTURA

- Importància de la pintura mural.
- Tècnica encàustica (barreja de fresc i tremp amb cera d'abella)
- Colors vius
- Dibuix precís
- Ús de perspectiva natural
- Alt grau de realisme
- Força expressiva
- Quatre estils successius.

L'ART BIZANTÍ

Context històric:

- **324: canvi de capital de l'imperi-→ de Roma a Constantinopla (ciutat de Constantí). Gran desenvolupament cultural i artístic.**
- **Segle V separació del Imperi Romà en Occidental i Oriental. El tret cultural comença a separar-se**
- **Imperi bizantí**
- **Expansió:**
 - **Finals de s. V: Península Balcànica, Dàcia, Àsia Menor, Mesopotàmia, Síria, Palestina, Egipte, Líbia**
 - **S. VI. Justinià. Política expansionista. Objectiu: reunificar l'antic imperi. Itàlia, part d'Hispania.**
 - **S. VII – VIII. Expansió de l'Islam. Pèrdua de Palestina, Síria, Mesopotàmia, Egipte i Líbia.**
 - **1453. La capital i el territori adjacent. Caiguda de l'Imperi.**
- **Periodització**
 - **Període protobizantí (s. V al VII). Regnat de Justinià (527-565), edat d'or de Bizanci**
 - **Període iconoclasta (s.VIII-IX). Crisi. Prohibició d'imatges**
 - **Període posticonoclasta (s IX – XV). Recuperació d'imatges. Cisma d'Occident (1054): ruptura entre l'església romana occidental i l'església ortodoxa oriental**
 - **Període Postbizantí. L'art bizantí perdurarà en Rússia, Ucraïna... sota l'àmbit de l'església ortodoxa.**
- **Cultura:**
 - **La base romana: dret, organització política, autoritarisme imperial, burocràcia estatal..**
 - **L'herència grega. El grec substitueix al llatí com llengua oficial. Pervivència d'elements clàssics**
 - **Influència oriental. Preferència del color sobre la forma i del simbolisme sobre el naturalisme.**
 - **Cesaropapisme: unió entre Església i Estat.**

Trets generals de l'art:

- **Destaquen l'arquitectura,el mosaic, l'orfebreria. Imatges escultòriques pràcticament desapareixen.**
- **Les imatges s'allunya de la realitat: majestàtiques, grandioses, llunyanes...**
- **Pintura sobre fusta (icones)**
- **Importància del programa iconogràfic**
- **Interès pels espais interiors**

ARQUITECTURA

MATERIALS CONSTRUCTIUS:

- **Maó, pedra, morter** → visibles a l'exterior.

ELEMENTS DE SUPORT:

- **Pilars i columnes**
- **Capitells segueixen l'ordre grec. Introducció: Capitell troncopiramidal invertit, superposició d'un cimaci**
- **Contraforts**
- **Petxines**
- **Trompes**

ELEMENTS SUPORTATS:

- **Cúpules de mitja esfera sobre base quadrada**
- **Volta de canó**
- **Volta d'arestes**
- **Sistema constructiu adovellat**

- **Part de la planta: atri – nàrtex – naus – prebisteri.**
- **Posteriorment :Predomini planta centralitzada amb cúpula**
- **Importància de l'espai interior.**
- **Importància de la llum** → simbologia celestia
- **Concepció simbòlica de l'edifici: *cel a la terra on habita Déu***

MOSAIC -PINTURA

- **Opus Tessellatum**
- **Gamma cromàtica molt rica, destacant el daurat.**
- **Iconografia bàsicament religiosa: Pantocràtor, Theotokos**
- **Es representarà també a l'emperador acompanyat del seu seguici**
- **Hieratisme**
- **Simetria**
- **Frontalitat**
- **Antinatural**

L'ART ISLÀMIC

Context històric:

- **Islam submissió**
- **Religió monoteista predicada per Mahoma. Cinc preceptes**
- **Recull elements cristians, jueus i orientals, conjuntament amb tradicions àrabs.**
- **622 l'hègira.**
- **Organització política: Teocràcia → Califa**
- **Expansió:**
 - **Amb els Omeies: fins a l'Índia, nord Àfrica. Hispània.**
 - **Amb els abbàssies: continent africà, cap l'orient**
- **Econòmicament**
 - **Activitat comercial → Desenvolupament de les ciutats**
 - **Agricultura → demanda creixent del comerç**
 - **Producció manufacturera**
- **Cultura:**
 - **Incorporen a l'Islam vestigis de les civilitzacions romana, bizantina, visigòtica**
 - **Introdueixen a Europa en número zero**
 - **Aplicació del sistema de numeració decimal**
 - **Desenvolupament de tècniques hidràuliques**
 - **Avenços en medicina i cirurgia**
 - **Traducció de textos de l'antiguitat clàssica ...**

Trets generals de l'art:

- **Art eclèctic amb influències hel·lenístiques, romanes, bizantines, sirianes, perses,**
- **Manifestació més important → arquitectura → mesquita / palaus.**
- **Rebuig de representacions animades en un context religiós**
- **Gran desenvolupament de decoració murals abstractes**
- **Interès pels espais interiors**

- MATERIALS CONSTRUCTIUS:

- Maó i pedra; Maçoneria, guix i fusta a les cobertes

ELEMENTS DE SUPORT:

- Pilars i columnes (a vegades superposats)
- Capitells molt variats: vegetals, cúbits, mocàrabs

ARCS:

- Ferradura (herència visigòtica)
- Túmid o de ferradura apuntat
- Lobulat / polilobulat → |
- Mixtilinis (línies rectes i corbes) → | Caràcter decoratiu
- Entrecreuats → |

ELEMENTS SUPORTATS:

Cobertes → Voltes de creuria amb nervis, mocàrab...; de fusta amb cassetons

ELEMENTS DECORATIUS

Horror vacui

Representació rítmica

Motius:

- Decoració cal·ligràfica
- Atauric (formes vegetals, origen roleus clàssics)
- L'arabesc (entrellaç de línies i formes geomètriques)
- Mocàrab (juxtaposició de petits prismes)
- Panys de Sebka (xarxes de rombes)

Superposició d'arcs / ceràmica vidrada / Bàsicament interior

TIPUS D'EDIFICIS:

Mesquita (masyid)

- pren com model la casa de Mahoma. Edifici normalment arquivat
- Parts:
 - * El pati d'accés (Sahn) [Porticat; Font de les ablucions (sabil); Minaret (alminar)]
 - * Sala d'oració (Haram) [Dividida en naus perpendiculars a la quibra (mur de la capçalera)]
 - * Mihrab (concavitat en el mur de la quibra)
 - * Mapsura (espai dedicat a grans dirigents)
 - * Mimbar (petita tribuna esglaonada)
- Diferents tipus
 - * Hipòstil o basilical (Córdoba)
 - * Planta central (Santa Sofia)
 - * Tipus Persa (derivades de les madrasses)

Palaus

- Generalment estructura quadrangular emmurallada. Pati a partir del que s'organitzen les diferents dependències. Zones diferenciades: [Rebedor o mexuar; dependències destinades a actes públics; Part privada (harem)]

- Relacionat amb els models de Damasc
- Influenciat per l'art visigòtic (arc de ferradura)
- Ús d'elements clàssics
 - columna
 - arc de mig punt...
 - - Influirà en l'art mudèjar, romànic,...
 - - Períodes:
 - 711- 755: emirat dependent del Califat de Damasc
 - 755- 1008: Califat de Còrdova (mesquita de Còrdova).
 - 1008 - 1212: Regnes de Taifes (Aljaferia de Saragossa, Mesquita de Sevilla).
 - 1212 - 1492: Període Nazarí (L'Alhambra de Granada).

Context Històric

- **Feudalisme**
- **Societat basada en relacions de vassallatge. Societat estamental**
- **Inici de recuperació econòmica → activitat comercial → Les ciutats comencen a recuperar importància**
- **Els pelegrinatges → El camí de Sant Jaume**
- **Les croades**
- **El terror de l'any mil****
- **Reforma cluniacenca (abadia de cluny)**
- **Societat teocèntrica**

Periodització

- **Primer romànic: darreres dècades del s. X i l'últim quart del s. XI. Es defineixen les característiques de l'estil i la tipologia dels edificis més significatius: església i monestir.**
- **Romànic ple: fins a mitjans del s. XII. Monumentalitat de l'arquitectura, generalització de les cobertes de pedra, desenvolupament de l'escultura en façanes i claustres.**
- **Romànic tardà: a partir de mitjans del s. XII → reforma del Císter.**

Característiques Generals

- **Diversitats nacionals i regionals**
- **Influència clàssica en l'arquitectura**
- **Funció al·legòrica i simbòlica de la imatge en escultura i pintura**
- **Triomf definitiu de l'església cristiana -> les manifestacions artístiques es posen al servei de la glòria de Déu**
- **Separació entre el treball intel·lectual i manual -> els intel·lectuals, normalment eclesiàstics, determinen els programes iconogràfics.**

*** En aproximar-se el tercer any després de l'any mil, es va veure gairebé en tot l'Univers, però sobretot a Itàlia i la Gàl·lia, renovar-se les basíliques de les esglésies; tot i que la major part no tenien cap necessitat, perquè estaven molt bé construïdes. Era com si el món s'espolsés per tal de despullar-se de la seva vetustat i volgués revestir-se pertot arreu d'un mantell blanc d'esglésies. Aleshores, quasi totes les seus episcopals, els santuaris monàstics dedicats als sants...foren reconstruïts pels fidels d'una manera més bella.*

ROMÀNIC IX – XIII

ARQUITECTURA

Edificis principals:

- Temple - Monestir
- Castells

Arquitectura fonamentalment religiosa

Elements arquitectònics

Ús de la pedra com material de construcció

Elements sostinguts

- Volta de canó (generalment a la nau central)
- Volta d'aresta (a les laterals)
- Arc de mig punt
- Cimbori (damunt del creuer) → a l'interior es manifesta en forma de cúpula sobre trompes o petxines

Elements de suport

Columna

Pilar de secció quadrada o cruciforme, al qual s'adossen columnes o mitges columnes

Murs:

- gruixuts
- al començament irregulars, posteriorment carreus regulars i aparell isòdom
- Contraforts exteriors
- Arcs faixons (tallen la volta en sentit transversal) i arcs formers → ajuden al suport de la volta

Plantes:

De creu llatina / de pelegrinatge

- transsepte
- Girola o deambulatori
- Capelles
- Absis
- Naus: 1, 3, 5, ...

Alçat interior → trifori

Simbologia

Característiques:

- Poca il·luminació → poques obertures
- Repetició d'arcs, motllures, elements estructurals
- Murs gruixuts
- Ús de l'arc de mig punt / volta de canó

ESCULTURA

Essencialment religiosa

Funció → Instruir, didàctica

Ornamental

Subordinació i adaptació al marc arquitectònic

- El cànon de les figures varia en funció de l'espai
- Es tendeix a omplir tot l'espai disponible (horror vacui)

Hieratisme de les figures

Absència de perspectiva i de fons paisatgístics

Ordenació jeràrquica

Antinaturalista → Simbolista

Policromada

Escultura en relleu

- Timpà → Pantocràtor (Crist en majestat) envoltat pel Tetramorf
- Arquivoltes → figures humanes / animals/ 24 ancians
- Brancals → Profetes / apòstols
- Mainell
- Llinda → Capitells diferents tipus
- Material: Pedra

Escultura exempta

- Representació de la Mare de Deu amb el nen en actitud de beneir. Cap comunicació entre ells.
- Crucificat → normalment viu i amb quatre claus
- Davallaments

Material: Fusta / Ivori

PINTURA

DIFERENTS MANIFESTACIONS

Pintura mural:

- Tècnica → Fresc / Barreja de frescs amb tremp
- Influència → Tradició carolíngia (oest de França) Bizantina (Itàlia, Catalunya)
- Manca de realisme → Simbòlica i no naturalista → Tendència a l'abstracció
- Monumentalitat i hieratisme de les figures
- Previsió en el dibuix. Els contorns es perfilen amb un traç fosc
- Frontalitat
- Manca de perspectiva
- Figures planes sense volum
- Colors purs, plans, gamma reduïda: ocres, negres, vermells i, en menor mesura, verds i blancs

Pintura sobre fusta

- Tècnica → tremp
- Lloc → frontals; retaules (poc freqüents)
- Motius iconogràfics i característiques semblants a la pintura mural

Miniatura

- Il·lustracions de llibres
- Suports: Pergamins de pell de vedella, de cabra

Tradició mossàrab (a Espanya)

GÒTIC XII – XV

CONTEXT HISTÒRIC

- **Revitalització de les ciutats. Aparició de noves.**
- **Desenvolupament activitats mercantils i artesanals → Aparició burgesia.**
- **Augment del poder de la monarquia. Comença a prefigurar-se l' Estat Modern**
- **Govern de les ciutats: Ajuntaments i Consells municipals**
- **Reforma del Císter**
- **Aparició de nous ordres monàstics: Franciscans / Dominicans**
- **Desenvolupament de les Universitats.**
- **Catedral com símbol de la prosperitat d'una comunitat urbana.**

Límits Geogràfics

- **Apareix a l'Île de France (regió de París)-→ Es difon per Europa Occidental**
- **Diferents peculiaritats segons el llocs.**

Periodització

- **Protogòtic : segona meitat del s. XII. Primeres catedrals gòtiques a l'île de France**
- **Gòtic clàssic o de plenitud: s. XIII i XIV. Extensió del gòtic i aparició de variacions regionals.**
- **Gòtic tardà: s. XV i, en algunes zones, XVI. Període de gran exuberància ornamental--→ perpendicular (Anglaterra), flamíger (Castella), Manuelí (Portugal)**

Característiques Generals:

- **Volta ogival com punt diferenciador entre romànic i gòtic**
- **Desaparició de grans superfícies murals que són substituïdes pels vitralls**
- **La ciutat es converteix en el marc de les grans realitzacions arquitectòniques**
- **Ruptura amb el monopoli cultural dels monestirs**
- **Tendència humanista: la mort com a trànsit on no hi han diferències socials (Divina Comèdia de Dante), aspectes dramàtics de la vida de Crist, tractament de la Verge com a mare...**
- **Reconeixement del treball artesanal encara que amb un estatus social baix**
- **Reconeixement del nom d'alguns artistes i dels fets de la seva vida**
- **L'església com client principal però també la noblesa, els burgesos...**
- **Aparició de nous edificis: llotges, drassanes, ajuntaments...**
- **Introducció de la pintura a l'oli per part dels pintors flamencs, a partir del s. XV**

ARQUITECTURA

Elements bàsics:

- L'arc apuntat i la volta de creueria.
- Llum, verticalitat, proporcionalitat
- Ú de la pedra com material de construcció

Arquitectura religiosa i civil

Planta

Basilical de 3, 5 naus

Mides → proporcions geomètriques

Parts:

- capçalera amb deambulatori (amb freqüència doble) i capelles radials.
- Transepte: ample i curt
- Naus
- S'afegeixen les façanes del creuer

Elements sostinguts

- Varietat de voltes: creueria, sexpartites...
- Arc ogival
- Cimbori

ESCULTURA

Temàtica bàsicament religiosa, amb un caràcter més narratiu.

Temes → Escenes de la vida de Crist, vida dels Sants, de la Verge...

Funció → didàctica

Subordinació i adaptació al marc arquitectònic

- El cànon de les figures varia en funció de l'espai
- Es tendeix a omplir tot l'espai disponible (horror vacui)

Tendència a un major naturalisme

Influència clàssica en les actituds, expressions o tractament dels vestits.

Major expressivitat

Estilització de les figures.

Moviment

Policromada

Es troba també en retaules, púlpits, cadires de cor, escultures funerària...

PINTURA

Desapareix pràcticament la pintura mural. Temàtica majoritàriament religiosa, encara que es desenvolupen temes profans.

Formal

- Figures més expressives i naturals.
- Es substitueixen els fons neutres i daurats per paisatges.
- Es perd la tendència a la simetria i a l'organització geomètrica de l'espai.
- Introducció d'efectes espacials, clarobscur, modelat de les figures.

tècnics

- Introducció de la pintura a l'oli (flamencs)
- Pintura al tremp d'ou.
- Fons daurats incorporen pa d'or.

Estils

Gòtic lineal o francogòtic

- Predomini a França
- Predomini de la línia sobre el color
- Figures planes, sense volum ni ombres
- Importància dels vitralls i miniatures

ARQUITECTURA

ESCULTURA

PINTURA

Elements de suport

Pilars interiors → reben els nervis de la volta.

Arcbotants → transmeten el pes als contraforts → rematats per pinacles

Murs:

- Perd la funció de suport.
- Substituit per vitralls.

Elements decoratius:

- Traceries, arqueries, gablets.
- Escultures.
- Vitralls (perden importància la pintura mural i els capitell).

Arquitectura civil

- Palaus o residències senyorials.
- Edificis destinats a Seu de les institucions i el governs municipals.

Llotges comercials.

Importància de les façanes

- Timpà → s'organitza en registres horitzontals → Judici Final.
- En les arquivoltes les figures es disposen en la direcció de l'arc
- S'hi afegeixen escultures exemptes als brancals
- Es generalitza la façana amb tres obertures → més espai.
- Les imatges es combinen amb elements arquitectònics → dossers i peanyes

Escultura exempta

- Representació de la Mare de Deu amb el nen → expressions i actituds d'estima.
- Crucificat → normalment mort i amb dos claus

Material: Fusta, Ivori, Pedra, Marbre

Estil Italogòtic

- Predomini de la pintura mural
- Influència dels models bizantins
- Preocupació pels efectes espacials
- Estudi del gestos, actituds → representació dels estats d'ànim.
- Valoració de la llum i la matisació tonal dels colors.
- Dues escoles:
 - * Escola de Siena → estil delicat i elegant
 - * Escola Florentina → Precursor:

Cimabue

Artista important → Giotto di Bondone
representació espacial
corporeïtat de les figures
introducció de fons de paisatge precursor del Renaixement

Gòtic Internacional

- Finals del s. XIV
- Predomini de línies corbes, moviment i estilització de les figures
- Colors variats i brillants
- Representació escenes quotidianes

Escola flamenca

- Brussel·les, Gant, Bruges...centres comercials i artesanals → societat burgesa
- Pintura a l'oli
- Pintura, fonamentalment, sobre fusta
- Tècnica molt minuciosa i detallista
- Perspectiva corba o natural
- Naturalisme
- Fons de paisatges i arquitectònics
- Temàtica cada vegada més profana
- Tradició medieval → simbolisme, objectes, disposició de figures, colors...
- Preludi de la pintura renaixentista
- Autor: Jan Van Eyck

RENAIXEMENT s. XVI

CRONOLOGIA:

- **S. XV**-→ Quattrocento-→ Florència-→ Família Mèdici
- **S. XVI**-→ Cinquecento-→ Roma -→ Papes
Manierisme -→ a partir de 1525 aproximadament

CONTEXT HISTÒRIC I CULTURAL

- Neix a Itàlia
- Formació de Ciutats –Estat / Repúbliques / Formació dels Estats Modern
- Prosperitat econòmica → activitat comercial → ciutats centre econòmic i polític
- Consolidació de la burgesia : refinada, culte -→ clientela / mecenes pels artistes
- Grans descobriments geogràfics. Pèrdua d'importància econòmica de la Mediterrània.
- Nous avanços científics i tècnics -→ afany de coneixements.
- Aparició de la impremta.
- Desenvolupament de les universitats.
- Redescobriments de l'antiguitat clàssica. Plató
- Síntesi entre l'antic i el cristianisme
- Antropocentrisme enfront de Teocentrisme
- Consideració social de l'artista
- **S. XVI** -→ Saqueig de Roma
Reforma protestant / Contrareforma catòlica

TRETS DE L'ART RENAIXENTISTA

- **Descobriments i aplicació de les lleis de la perspectiva lineal.**
- **Recuperació dels ordres arquitectònics i de tipologies d'edificis.**
- **Introducció de temes mitològics.**
- **Importància de la figura humana: “ L' home és la mesura de totes les coses”.**
- **Interès per les proporcions.**

ARQUITECTURA

ESCULTURA

PINTURA

QUATROCENTTO

Edificis principals:

- Palaus
- Esglésies

Elements formals

Ús dels ordres clàssics, entaulaments, frontons...

Arc de mig punt.

Cúpula de mitja esfera.

Estructures arquitecturades.

Voltes decorades amb cassetons.

Recuperació del mur.

Espai

Edifici com unitat

Simetria

Proporció

Formes geomètriques -> cercle - esfera

-> quadrat -

cub

Arquitectes importants:

Brunelleschi / Alberti

Es deslliga de l'arquitectura

Importància de l'escultura exempta

Aplicació de la perspectiva al relleu

Tema principal:

Figura humana -> representació del cos nus

-> moviment

Combina la temàtica pagana a la cristiana

Naturalisme

Tendència al monumentalisme: monuments eqüestres

Esquemes compositius

Material: Marbre / Bronze

Escultors importants: Ghiberti / Donatello

ANTECEDENT: Giotto

- Introducció de la perspectiva lineal

- Ús de l'escorç -> profunditat

- Tècniques: a l'oli/al tremps/al fresc

Ús del clarobscur

- Temàtica: religiosa / mitològica

- Nous gèneres: Retrat / paisatge

- Dues tendències

* Preocupació per la perspectiva i corporeïtat

de les figures -> Massaccio / Mantegna

* Preocupació per la línia, formes suaus ->

Fra Angèlico, Botticelli

CINQUECENTO

- Tendència a eliminar element superflus i decoratius
- Recerca d'una monumentalitat basada: Simplicitat / harmonia / proporcionalitat
- Tendència a les plantes centralitzades
- Natura com a fons d'inspiració

Arquitectes:

- Bramante → San Pietro in Montorio
- Miguel Àngel → cúpula del Vaticà

- Grandiositat i monumentalitat de les obres
- Autor: Miguel Àngel → *Terribilita*

MANIERISME

- Accentuació del moviment
- Dinamisme
- Forma serpentinat

- Claredat i simplicitat de les composicions
- Bellesa, perfecció, expressivitat
- Figures en moviment
- Perspectiva aèria
- Sfumato → Leonardo da Vinci
- Miquel Angel / Rafael

PINTURA VENECIANA

- Importància del color i llum
- Sensualitat en figures femenines
- Luxe de detalls
- Contrastos entre diversos elements
- Paisatge
- Ticià / Giorgione

MANIERISME

- Estilització de figures
- Enquadres diferents
- Postures artificioses → Forma serpentinata
- Ús del color de forma arbitraria

EL BARROC S. XVII

Nom aparegut a finals del s. XVIII, principis del XIX, en sentit pejoratiu: per la irregular, extravagant, artificios....

Localització:

Origen a Itàlia, més concretament a Roma, a final del XVI i començament del XVII.
S'estén ràpidament pels països europeus catòlics i absolutistes.
Arribarà, també, a les colònies americanes.

Context Històric:

La Contrareforma catòlica: enfortiment de l'església -> art al servei del catolicisme. Importància de la Companyia de Jesús. Concili de Trento
L'Absolutisme monàrquic: França com màxim exponent -> Lluís XVI "l'estat sóc jo" representació del poder diví dels reis.
Conflictes entre les diferents monarquies: guerra dels trenta anys, separació d'Holanda de la corona de Castella....
En contraposició a aquest món:
Aparició del parlamentarisme a Holanda i Anglaterra.
Avances científics: Kepler, Galileo, Newton..
Aparició del racionalisme: Descartes..
Desenvolupament del capitalisme comercial, de la burgesia....

Característiques Generals:

Presentació de moltes particularitats regionals, temporals i de personalitats artístiques,
Continuació de principis bàsics del Renaixement: utilització d'ordres clàssics, semblança amb la naturalesa com principi de la pintura.
Recerca del moviment real, parets ondulades, com imaginari, diferents actituds.
L'intent de suggerir l'infinit
Importància de la llum i els efectes lumínics
El gust per la teatralitat
Tendència a barrejar les disciplines artístiques -> recerca de la unitat
Art fonamentalment urbà

ARQUITECTURA	ESCULTURA	PINTURA
Urbanisme - Reordenaments generals d'algunes ciutats i moltes places. - Grans avingudes - Integració de les obres antigues en el nou traçat - Importància dels monuments i integració de l'arquitectura. Característiques generals - Els edificis més característics són l'església i el palau. - Gust pels contrastes cromàtics i lumínics - Interès pel moviment (plantes, murs, entaulament,...) - Gust per la corba. (entrants i sortints, columnes salomòniques,...) - Riquesa decorativa (recarregada) - Integració de les arts entorn l'arquitectura. - Recerca de formes complicades. - Concepció de l'edifici unitari - La cúpula assoleix un protagonisme extraordinari Elements constructius i decoratius - Volutes i aletes - Columnes ondulades i de formes diverses: anellades... - Arcs el líptics, ovals, mixtilinis... - Frontons partits.... - Presència habitual de dos campanars molt decorats	Materials - Pedra, bronze, fusta policromada Temàtica - Religiosa - Funerària - Retrats de rei, prínceps... - Estàtues eqüestres - Mitològica Característiques generals - Moviment en explosió (contrari al moviment cap endins) - Composicions obertes (les parts se separen del nucli) - Predomini de les línies tallades i dels escorços (no simetria) - Riquesa decorativa - Contrasts lumínics i tàctils (polit o no) - Exageració expressiva, exaltació - Diferents punts de vista - És una escultura efectista, que vol cridar l'atenció i remoure els sentiments → teatralitat Finalitat: - Exaltació de la pietat i el fervor religiós. - Exaltació del poder	Temes: - Religiós - Bodegons - Paisatges - Mitològics - Històrics Característiques generals - Domini tècnic absolut - Obres obertes (l'escena sembla continuar més enllà del quadre) - Forma pictòrica (predomini del color sobre el dibuix) - Composició unitària i obscura (interrelació dels diferents elements) - Importància del clarobscur - Moviment, domini de les diagonals. Asimetria compositiva. - Escenes en profunditat. Escorços. - Perspectives il·lusionistes. - Tècniques principals: Oli i fresc (decoratiu). - Realisme Tendències - <i>Classicista</i>: recull els ideals grecoromans d'equilibri i realitat. Els Carracci - <i>Naturalista</i>: Caravaggio → tenebrisme - <i>Realista</i>: escola holandesa, Velàzquez (Sevilla) - <i>Academicista</i>: França. Ch. Le Brun

ARQUITECTURA S. XIX

CONTEXT HISTÒRIC

- Revolucions burgeses
- Moviments nacionalistes (naixements de nous estats)
- Expansió colonial → Imperialisme → Contacte altres cultures.
- Revolució industrial → Nous materials / Noves tècniques / Concentració demogràfica a les ciutats / Plans urbanístics

MOVIMENTS.

HISTORICISME - ECLECTICISME

NEOCLASSICISME

- Identificat amb els ideals de la il·lustració → importància de la raó.
- Connecta amb els ideals de la Rev. Francesa i Americana.
- Descobriments arqueològics: Herculà i Pompeià.
- Rebuig de l'art Rococó, considerat art de la noblesa.
- Importància de les Acadèmies.
- Associat als edificis públics.
- Estil →
 - Basat en l'arquitectura grega i romana
 - Ús dels diferents ordres.
 - Importància de la columna
 - Recuperació dels frontons plens d'estàtues
 - Cúpules i espais circulars (Roma – Renaixement)
- Exemples: La Madeleine. Vignon / Museu del Prado. Juan de Villanueva

NEOGÒTIC

- Considerat estil "nacional".
- Ús de les estructures gòtiques / ferro
- Parlament de Londres. Barry

NEOBARRÒC

- Òpera de París. Charles Garnier

- Influències colonials → Índia

- Tradició mudèjar...

ARQUITECTURA DE FERRO

- Noves necessitats constructives: estacions, ponts..
- Nous materials: ferro colat, làmines de vidre, ciment...
- Importància de les exposicions universals → Londres, 1851 (Joseph Paxton, Crystal Palace) / París, 1889.
- Importància dels enginyers (Tècnics).
- Formes cada cop més atrevides.
- Arcs més amples.
- Abandonament dels elements decoratius.
- Espais més amples.
- Ferro i nous materials a la vista.
- Edificis desmuntables. Elements prefabricats.
- Exponent de modernitat.

ESCOLA DE CHICAGO

- Bressol de l'arquitectura utilitària i racionalista del s. XX.
- Destrucció de la ciutat durant l'incendi de 1871.
- Elements bàsics:
 - Aprofitament del sòl. Preu
 - No utilització de fusta → ferro permet superposat molts pisos.
 - Invenció de l'ascensor → 1º gratacels
 - Estructures arxivades
 - Ús de solucions estètiques aprofitades dels estils clàssics.
 - Ritme i ordre en les façanes.
 - Louis Sullivan, Magatzems Carson

MODERNISME

- Precedent: Moviment ARTS and CRAFTS.
 - Rebuig de la mecanització
 - Revalorització del treball artesanat
 - Arrels socials i filosòfiques (al no dependre de la màquina podem trobar el plaer de la feina ben feta).
 - William Morris → retorn a la casa senzilla, de creixement orgànic
- Rep diferents noms: modern Style, Sezession...
- Moviment esteticista i integrador de les arts.
- Característiques generals:
 - Ús de nous materials tant en l'estructura com en les possibilitats expressives.
 - Trencament amb les formes clàssiques (frontons, columnes...)
 - Inspirat en la natura, edifici com organisme viu.
 - Rebutja l'academicisme i la simetria
 - Predomini de la línia corba
 - Abundància de decoració orgànica en baranes, murs...
 - Cert caire nacionalista.
 - Unió entre estructura i decoració.
- Dues Tendències:
 - 1ª.- Modernisme ondulant: Bèlgica, Victor Horta → Casa Tassel / França → Hèctor Guimard → Boques de metro
 - Predomini de la línia corba.
 - Barreja d'elements gòtics.
 - Catalunya → arrel burgesa i nacionalista; enllaça amb la tradició del gòtic; Domènech i Montaner → Palau de la Música Catalana; Gaudí → Pedrera.
 - 2ª.- Modernisme Geomètric: Anglaterra, Àustria
- Predomini de la línia recta
- Enllaça amb el funcionalisme

PINTURA S. XIX

NEOCLASICISME

- **Cronologia:** Últim terç del s. XVIII i les dues leres dècades del s. XIX

- S'identifica a les idees de la il·lustració → identificació a la raó

- L'art ha de contribuir a reflectir model de conducta: sacrifici, abnegació, fidelitat a les pròpies idees → missió ètica de l'art.

- Connecta a les idees de les revolucions americanes i francesa.

- Pren com a model les obres gregues i romanes → descobriments arqueològics (Pompeia – Herculà)

- Importància dels Salons i Acadèmies.

Característiques:

* Ús de la perspectiva lineal

* Dibuix per sobre del color

* Colors purs per precisar contorns.

Es prescindeix de decoració supèrflua.

+ Línies rectes

+ Claredat compositiva: senzilla; ordenada.

+ Colors intensos però amb una gamma limitada

+ Pinzellada llisa

Pintors:

J.L. David

Goya (per època)

ROMANTICISME

Cronologia: fins a mitjans del s. XIX

Context històric:

- Revolucions burgeses 1820, 1830, 1848

- Inici de la industrialització → aparició del proletariat industrial i organitzacions obreres

- Revolució del transport

- Importància dels Salons, exposicions, crítics d'art.

Característiques:

- Internacionalitat

- Reacciona contra el classicisme → exaltació de l'individualisme

- Exaltació del nacionalisme

- Historicisme → mon medieval

- Subjectivisme

- Exaltació de l'exotisme, de la lluita

ASPECTES FORMALS

- Importància del color sobre el dibuix

- Composicions

dinàmiques → moviment

- Pinzellades soltes, pastoses (pintors venecians, flamencs, Goya)

- Llum vibrant (Tempestes, aurores,...)

- Temes d'actualitat, històrics.

- Importància del paisatge

Pintors:

T. Gericault; E. Delacroix.

REALISME

Cronologia: entre 1840 i 1880

Context històric:

- Trencament entre burgesia i proletariat

- Aparició d'un proletariat nombrós

- Sorgiment d'organitzacions obreres

- Desenvolupament de doctrines socialistes.

Influències de l'època:

- Positivisme filosòfic de A. Comte

- Aparició de la fotografia

- Evolució ciència: Teories evolucionistes de Charles Darwin

Característiques:

- Realitat en front d'idealització

- Objectivitat en front de subjectivitat

- Temàtica quotidiana: Treball i treballador (amb un compromís social i polític), la ciutat, el paisatge, ...

- Enquadrament casual (influència fotografia)

- Busquen la seva inspiració en la natura en la realitat

- Supressió d'elements anecdòtics o decoratius.

- Formalment no hi ha uniformitat

- Daumier → deforma intencionalment les figures

- Courbet → tècnica detallista

- Millet → Dignificació dels camparols

- Importància del paisatge → **Escola de Barbizon:**

a) Investiguen canvis de llum

b) Efectes de llunyania

c) disposició de masses cromàtiques

IMPRESSIONISME

Cronologia: A partir de la dècada de 1860-70.

1863 → Saló dels rebutjats

Context històric:

- 2n Imperi, la comuna, la 3ra república francesa

- Canvis urbanístics (Baró Haussmann)

- Aparició d'una burgesia de nous rics

- Importància cada cop més gran de la figura del marxant

Influències:

Científicament →

➤ Teoria dels colors de Chevreul

➤ Fotografia

➤ Pintures a l'oli en tubs

Estilísticament →

➤ Velázquez, Rembrandt, Goya: Color, llum, moviment

➤ Turner, Constable, escola de Barbizon: paisatge

➤ Estampa japonesa

Característiques:

- Desinterès pel tema encara que mostren preferència pel paisatge

- Treball a l'aire lliure, a la natura

- Importància del color per sobre del dibuix

- Pinzellades soltes, petita, fragmentació del traç, taques de color

- Estudi de les ombres i de les relacions entre els colors complementaris

- No utilitzen el negre per les ombres

- Repeteixen els temes en diferents moments del dia (diferents formes de reflectir-se la llum)

- Juxtaposició dels colors purs.

- Rebuig dels salons oficials.

Pintors:

- Precedent: Manet

- Monet; Renoir; Pissarro; Morisot, Degas...

NEOIMPRESSIONISMES: → Van més enllà de l'impressionisme i utilitzen la tècnica del puntillisme: Divisió en petites taques de colors purs, que es mesclen a la retina de l'espectador.

Pintor:

Seurat

POSTIMPRESSIONISME:

- Parteixen dels impressionistes

- Recuperen el dibuix i el color negre

- Tendeixen a aplicar el color de manera plana

- Cezanne: Geometrització de les formes → Precedent del cubisme

- Gauguin: Primitivisme

- Van Gogh: Sentiments → Influeix en els expressionistes

ARQUITECTURA S. XX

- Pressió demogràfica i avenços tècnics → Arquitectura funcional i utilitària
- Noves tipologies d'edificis, nous conjunts urbans, nous materials.

Antecedents:

- **El moviment Arts and crafts:**
 - Revalorització del treball artesanal
 - Crítica al maquinisme que ofega la creativitat
 - Retorn a la casa de camp senzilla de creixement orgànic.
- **Art Nouveau o Modernisme:**
 - Inspiració en les arts medievals
 - Integració de les arts en l'edifici, decorativisme línies corbes, ...
- **L'escola de Chicago:**
 - Origen de l'arquitectura racionalista del S. XX
 - Elements que la fan possible: aprofitament màxim dels solars; invenció de l'ascensor, armadures metàl·liques
 - Primers gratacels

MOVIMENTS.

RACIONALISME

- Precedent escola de Chicago
- Forma supeditada a la funció
- A Europa es relaciona amb el Neoplasticisme de Mondrian
- Absència de decoració innecessària
- Línies verticals i horitzontals
- Jocs volumètrics
- Distribució racional
- Gran impulsora → Escola de la Bauhaus (1919 Weimar / Dessau). Combinació del treball manual amb el disseny i l'estudi dels processos de producció industrials
- * **Walter Gropius** (va treballar a l'estudi Peter Behrens). Edifici Bauhaus
- * **L. Mies Van der Rohe**. (treballarà també amb Behrens)
 - "Menys és més".
 - Edificis de planta lliure i oberts cap l'exterior
 - Pavelló Alemany; Seagram Building N.Y.
- * **Le Corbusier** (treballarà amb Behrens)
 - Reducció de l'edifici a les formes geomètriques bàsiques (rectangles, cubs, cilindres,...) → influència cubista.
 - Plantes lliures sostingudes per "pilotis"
 - Creació dels "modulor" → proporcions que deriven d'una figura humana prototípica (1,83 mts.)
 - Ville Savoie

ORGANICISME

- Arquitectura combinada amb el paisatge i els elements naturals
- Admiració per l'arquitectura japonesa
- Influència del moviment arts and crafts.
- Decoració sòbria basada en les textures dels material, en els volums,...
- **F. Lloyd Wright**: Casa Kaufmann; Museu Guggenheim de N.Y:
- **J.Utzon** (neoespressionista): Opera de Sidney → expressivitat de les formes més enllà de la seva funció.

POSTRACIONALISME

- 2n meitat dels s. XX
- P. Luigi Nervi**:
 - Introducció dels plans oblics
 - Trencament amb la ortogonalitat dels edificis.
 - Línies més dinàmiques
 - Torre Pirelli → Referent italià de la recuperació econòmica després de la 2n G.M.
- A.Aalto**:
 - base en el funcionalisme però arrelament en la tradició local.
 - Combinació d'elements prismàtics amb formes corbes.
- Josep Lluís Sert**
 - Arquitectura funcionalista
 - Fundació Miró de BCN

ALTRES MOVIMENTS

- HIGH-TECH**
 - Exhibició dels components tecnològics.
 - Mostrar solucions estructurals.
 - **Richard Rogers**: Centre Georges Pompidou.
- DECONSTRUCTIVISME**
 - Fragmentació i la juxtaposició de volums.
 - "la forma és resultat de la fantasia"
 - **Frank O.Gehry**: Guggenheim de Bilbao

ESCULTURA S. XX

- **Canvis importants en relació a les realitzacions anteriors.**
- **Introducció del ferro**
- **Introducció del buit. Fins a Rodin l'escultura era fonamentalment massa, volum, corporeïtat. En aquest segle, en canvi, es donarà pas al buit, al forat, a l'absència de massa.**
- **Diferents solucions:**
 - **Escultura sòlida monolítica, sense espai intern**
 - **Escultura sòlida, foradada en diferents graus**
 - **Escultura feta amb diferents materials**
 - **Escultura feta amb fulles o planxes molt planes (de fusta, metall, pedra, ...)**
- **L'escultura no ha de passar necessàriament per diferents fases**
- **La majoria d'artistes fan obres fetes per ells en la seva totalitat**
- **Introducció dels assemblatges d'objectes existents prèviament**
- **Contraposició de materials o cromàtica o acabat**
- **Principis:**
 - **El buit: crea formes (Gargallo) → Cubisme**
 - **La deformació: Per descobrir possibilitats noves (H. Moore) → Abstracte-figuratiu**
 - **L'abstracció: formes sense suport de la realitat (Chillida)**
 - **El moviment: La unió de l'energia i la forma (Calder) → Cinetisme**
- **Altres tendències;**
 - **Constructivisme → desenvolupament de les superfícies i l'espai (Naum Gabo)**
 - **Pop art → inspirat en els objectes quotidians (Oldenburg)**

1ª AVANTGUARDES ARTÍSTIQUES 1905 - 1945

Arrels a l'art de XIX:

- **Realistes** Renovar el món pictòric
- **Impressionistes** Renovar la visió de la realitat / llum
- **Cezanne** Enceta la descomposició formes geomètriques. **Cubisme**
- **Gauguin** Color (Fauvisme, expressionisme)
- **Van Gogh** Deforma la realitat (expressionisme Alemany, Futurisme)

FAUVISME

- Fauves = Feres
- Neix al saló de tardor de 1905
- Importància del color: Arbitrari
- Ús de Colors primaris i complementaris
- Colors aplicats directament del tub
- Línies estilitzades. No ombres.
- Desapareix Clarobscur
- No profunditat. No perspectives.
- Desapareix modelat
- Pinzellades gruixudes
- Principal representant: **H. Matisse** i **André Derain**
- **Orfisme** → Diverses imatges que es fonen amb una gran riquesa cromàtica. Principals representants **Robert** i **Sonia Delaunay**.

CUBISME

- Antecedents:
 - a) Seurat (puntillisme / neoimpressionisme)
 - b) Cezanne
 - c) Art primitiu
 - d) Picasso (Senyoretetes d'Avinyo)
- No tenen un punt de vista únic: Simultaneïtat
- Art cerebral
- Tons terrossos - no reals
- Prescindeix perspectiva tradicional
- Representació objectes coneguts
- Geometrització de les formes
- Primitiu/analític: Plans senzills / parteix de l'objecte. Superposició d'imatges. línies rectes. Colors apagats.
- Sintètic: Sembla partir dels materials pictòrics (gamma de colors més variada, ús de collage lletres negres)
- Representants: **Braque** i **Picasso**.

EXPRESSIONISME

- Antecedents:
 - 1- **E. Munch**:
 - o Obsessió per la malaltia i la mort.
 - o Angoixa, desesperació
 - o Corbes sinuoses
 - o colors arbitraris
 - o Prescindeix de l'academicisme.
 - 2- a) **Die Brücke** (el pont)
 - o Rebutja l'art coetani (faves, cubisme, ...)
 - o Cert romanticisme artesanal.
 - o Espontaneïtat - emoció (colors agressius).
 - b) **Der Blaue Reiter** (**Jinete Azul**)
 - o Tendència més lírica.
 - o Colors no tan agressius.
 - o **Kandinsky** → tendeix cap a l'abstracció.
 - 3- **Nova objectivitat** (després 1ª G. M.)
 - o Vinculat al Dadaisme.
 - o Denuncia l'horror de la guerra
 - o Imatges clares /dures
- **Característiques**: Expressió; Subjectivitat; Aplicació violenta del color; temàtica (solitud, misèria, sexe, fantasia); diversitat estètica i artística.

FUTURISME

- Centrat a Itàlia
- Parteix del principi de simultaneïtat del cubisme, però ho aplica a la captació del moviment.
- Lluiten contra la tradició → exaltació de la modernitat.
- Les seves constants són: velocitat, dinamisme, progrés
- Representants: **Boccioni** i **Balla**

SURREALISME

- Lligat en un primer moment al Dadaisme
- Antecedents: **El Bosch** / **Goya**
- Influències: Psicoanàlisi de Freud
- Importància del subconscient, dels somnis.
- Reivindicació de l'art infantil
- L'atzar
- La sexualitat
- Les relacions contradictòries
- Dues vessants:
 - a) **AUTOMATISME**. **André Masson**: Traços aleatoris sense mirar el suport. **Joan Miró**: 1ª pintura figurativa arrelada als paisatges rurals i al paisatge de Mont-roig del camp. 2n. Surrealisme. Formes orgàniques, mutacions, barreja de grafismes, notes musicals, objectes distorsionats. 3r Elaboració d'escultures i objectes.
 - b) **SURREALISME ONÍRIC**. **Max Ernst**: Imatges molt inquietants: ocells, ulls, mans, ... barrejades en composicions estranyes. **René Magritte**: Utilitza la figuració, domini tècnic. Replantejament de l'evidència. **Salvador Dalí**: Mètode paranoicocrític → Associació d'imatges. Domini tècnica pictòrica (dibuix precís, colors brillants i lluminosos). Associació entre les imatges del quadre i l'atmosfera.

DADAISME

Sorgeix durant la I. Guerra Mundial

- Actitud de protesta de rebuig a tot allò establert
 - Neguen tot programa artístic
 - No els interessa l'obra sinó el procés
 - El sistema d'expressió ha d'ésser l'escàndol
 - Medis: Fotomuntatge, Collage, objectes de rebuig
- Representant M. Duchamp

ABSTRACCIÓ

Antecedents :

- Art primitiu
- Islàmic
- Moviments pictòrics des de l'impressionisme: →
 - a) potencien color: Gauguin, Fauviste, expressionistes.
 - b) Descomposició alteració formes: Cezanne, Van Gogh, cubistes.

Característiques:

- Oposició a l'art figuratiu
- Prescindeix dels objectes
- Combinació del línies i colors
- Prescindeix de la referència a la realitat externa.
- La pintura ha de ser expressió.

Moviments:

ABSTRACCIÓ LÍRICA. Kandinsky

- Justifica la necessitat d'una pintura no representativa.
- Importància del color i formes irregulars
- Dues etapes:

1910-1921:

Combina abstracció amb referències a la realitat.

Relació música pintura.

Muntanyes i arbres són línies corbades

Homes cases figuracions imaginades

A partir de 1921:

Racionalització de la seva obra

Geometrització de la forma

Color → Qualitat: groc (càlid / irritant) blau (tranquil / sever) vermell (ardent / passional) blanc (silenci)

Formes → groc (angle agut del triangle) vermell (angle recte del triangle i quadrat) blau (angle obtús del triangle i cercle)

Element bàsics el punt i la línia.

SUPREMATISME. Malevitch

- Simplicitat formes geomètriques
- Utilització limitada del color
- Experimentació amb formes geomètriques amb volum
- Quadrat negre sobre fons blanc

NEOPLASTICISME. Mondrian

- Sorgeix entorn la revista De Stijl
- Treballa amb formes geomètriques regulars → línies verticals i horitzontals
- Colors primaris: groc vermell, blau
- Colors neutres: blanc, negre, gris
- Colors plans
- Colors amb pes visual diferent i l'espai també amb pes visual.
- Línies com equacions: verticals=homes=espai=estàtic a=harmonia. Horitzontals=Dona=temps=dinàmica=melodia.

Objectiu: Crear harmonia i equilibri

2n AVANTGUARDES ARTÍSTIQUES DES DE 1945

Context històric:

- Divisió del món en dos blocs antagònics
- Lideratge dels EEUU sobre el món occidental
- Dissolució dels imperis colonials i aparició del tercer món.
- Generalització dels gustos i pautes del mode de vida americà: Producció massiva / consum sense límits.
- Capital artística → Nova York (substitueix a París)

Característiques:

- Sovint diverses tendències coexisteixen i s'influeixen mútuament.
- Gran importància de crítics i galeristes → Mercantilització de l'art
- Sovint es prescindeix de l'objecte artístic i es dona importància al procés de creació → gran grau de llibertat creadora
- Importància del mercat, dels mitjans de comunicació i de les institucions culturals (substitueixen a les censures religioses o polítiques)
- Art per una minoria → gran part de la població viu d'esquena a l'art d'avantguarda → dificultat de comprensió
- Format de grans dimensions

Cronologia:

- I. Els corrents que es produeixen des de final de la Guerra fins els anys 60. (tendència a l'abstracció)
- II. Els que s'inicien en els anys 60 i continuen en la dècada següent (uns tendeixen a la desmaterialització – altres retornen a la figuració)
- III. Postmodernitat. S'ha superat la dualitat abstracció – figuració → personalització

EXPRESSIONISME ABSTRACTE (1940-60 EEUU)

- Pintura d'acció. El gest lluny del control de la raó, s'identifica amb l'automatisme
- Influències de l'automatisme surrealista / Cal·ligrafia xinesa
- Traços molt vitalistes
- Colors purs barrejats aleatòriament
- Representació de la figura humana → Existeixen certes variacions

REPRESENTANTS:

Jackson Pollock (1912-56)

- Admirador de Cezanne i Picasso.
- Influències dels surrealistes mexicans (Diego Rivera)
- Quadres de grans dimensions
- Involucra tot el cos a l'hora de pintar → Action painting
- Tècnica del dripping (degoteig)
- Superposició de línies i capes de pintura

Mark Tobey (1890 – 1976)

- Influència de la cal·ligrafia oriental
- Interès gestual
- Considera el signe com element repetible fins a l'infinitat.
- Escripcions blanques
- Signes clars sobre fons fosc
- La pintura té com funció el restabliment de l'harmonia / univers silenciosos

William de Koonig (1904)

- Influenciat per cubisme, Matisse, surrealisme i el neoplasticisme
- En la seva obra hi ha elements figuratius i abstractes

ART INFORMAL EUROPEU (1945-60)

- Absència de formes reconeixibles
- Recuperació de la ciutat de París
- No accepten copia del natural encara que la forma pot sorgir en el procés de creació.

REPRESENTANTS: J. Dubuffet, Grup Cobra, L. Fontana, Tàpies
Diferents vies tècniques:

- Gestual
- Cal·ligràfica
- Tachiste (de taques)
- Matèria

ART CINÈTIC I OP ART

- A partir de mitjans dels anys seixanta
- Recerca del moviment → experimentació amb seqüències, ritmes i canvis d'imatges òptiques
- Diferents categories:
 - a. Objectes en moviment com els mòbils de Calders
 - b. Objectes posats en moviment per mecanismes
 - c. Objectes que es deixen recomposar → és l'espectador el qui canvia l'obra.
 - d. Ús dels sistemes gràfics dels ordinadors.
- Tindrà com a punt de partida:
 - a. Neoimpressionistes → Seurat
 - b. Futuristes
 - c. Contrastos de colors de Delaunay
- Influència en el món de la publicitat i el disseny industrial

REPRESENTANT: Vasarely

- Efectes òptics amb quadrats, el·lipses, nombres
- Interacció de formes i colors
- Repetició de formes
- Gradacions de colors
- Obres construïdes científicament

- Pinzellades llargues i violentes → Action painting
- Pinzellada gruixuda, materia.

POP - ART

- Moviment figuratiu i realista
- Inspirats en els productes popular de consum de masses
- Nuclis → Londres / Nova York
- Crític – irònic
- Utilitza el sistema de producció en sèrie com la serigrafia o la impremta
- Grans formats
- Predomini dels colors bàsics
- Repetició dels objectes o incorporació d'aquest a les composicions
- Colors plans i amb pocs matisos

Representants: R. Hamilton “Exactament, què és que fa les coses d'avui tan diferents, tan atractives?”

Oldenburg → Mistos

Warhol → Sopa Campbell

→ The factory

HIPERREALISME

- Figuratiu
- Ús de camera fotogràfica
- Recull fotogràfic
- Format gran
- Domini tècnic
- Iconografia variada → pren els models del contorn quotidià

Representant: A. López García

ART CONCEPTUAL

- Nou realisme francès
- I. Klein

MINIMALISME

POSTMODERNITAT

